

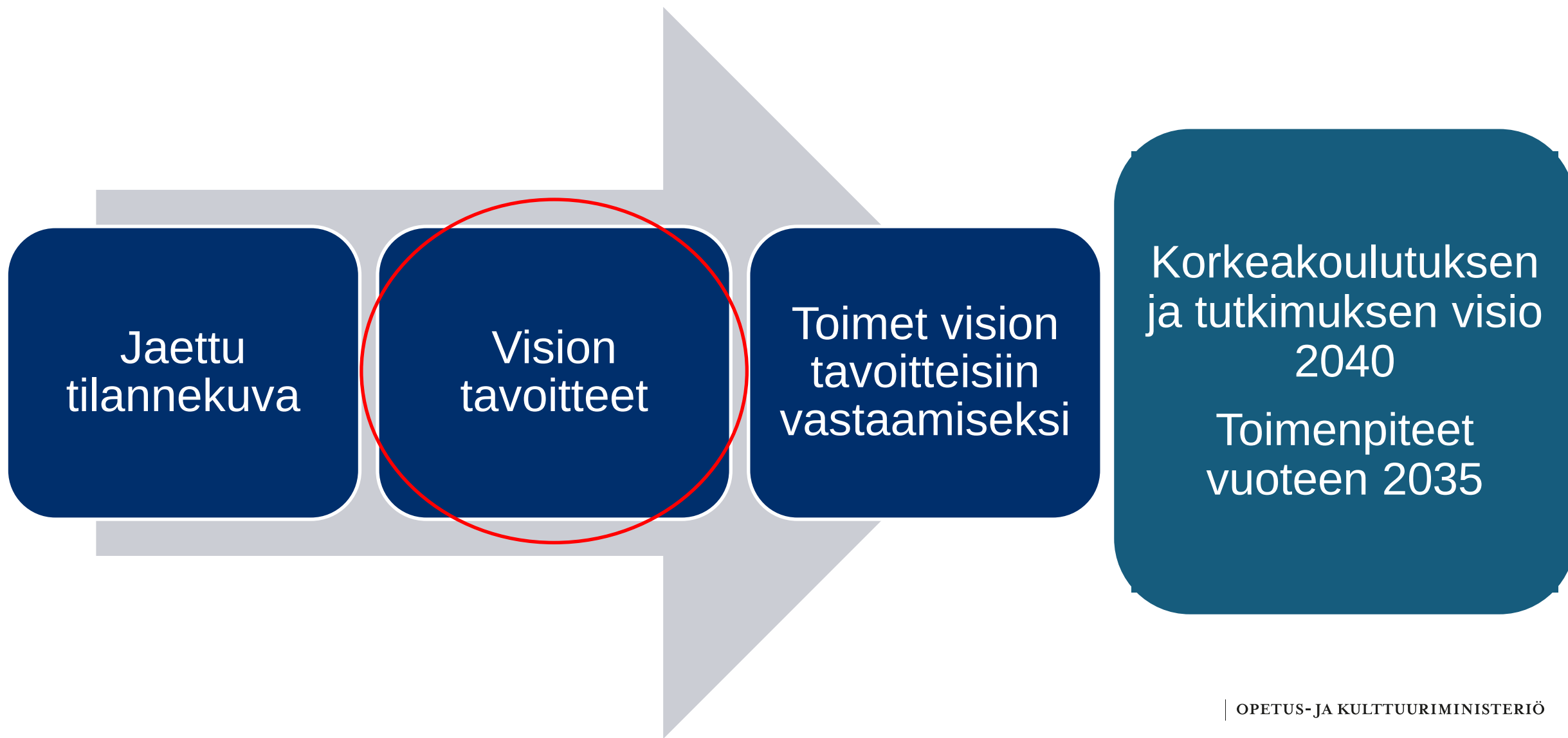


OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040

Ylijohtaja Sirkku Linna
26.11.2025

Visio toteutetaan kolmivaiheisessa prosessissa



Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan haasteet ja vision suuntaviivat

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 vuodelta 2017 – keskeiset tavoitteet

50 %

50 % 25-34-vuotiaista on suorittanut korkeakoulututkinnon. Vuonna 2024 osuus oli 39 %.

4 %

T&K-menojen osuus BKT:sta on 4 %. Tästä julkisen sektorin osuus on 1/3. Tilastokeskuksen arvion mukaan vuoden 2024 volyymi oli 3,16 % BKT:sta.

- Numeerisista tavoitteista tuli nopeasti laajasti jaetut poliittisten päättäjien ja sidosryhmien keskuudessa.

Pidetään voimassa vuodelle asetetut 2030 tavoitteet: 50% ja 4%. Tavoitteet edelleen relevantteja Suomelle. Tulevaisuuteen myös laadullisia tavoitteita.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 - luonnos

Suomi on **sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa**. Sivistys luo edistystä ja tulevaisuuskhoa.

Suomalainen yhteiskunta luo **jokaiselle edellytykset** laajaan sivistykseen, korkeakoulutukseen ja omien kykyjen kehittämiseen **lähtökohdista riippumatta**. Korkeasti koulutetut osaajat ovat kansakunnan ja elinkeinoelämän menestyksen avain.

Korkeakoulut vahvistavat yhteiskunnan avoimuutta ja vakautta. Korkeakoulut ovat **kannustavia yhteisöjä**, joissa jokainen voi löytää oman suuntansa ja omat vahvuutensa sekä rakentaa tulevaisuuttaan. Korkeakoulutus ja tutkimus tuottavat **tietoon perustuvia ratkaisuja, edistävät kriittistä ajattelua ja rakentavat kestäväää tulevaisuutta**. Suomalaiset korkeakoulut ovat maailman **parhaita paikkoja opiskella, opettaa, tutkia ja innovoida**. Suomi on modernin oppimisen edelläkävijä.

Suomi on luova ja utelias yhteiskunta. Kykymme ratkaista kompleksisia kysymyksiä yhdessä vahvistaa kansantalouden kestäväää kasvua. **Tutkimus on korkeatasoista ja globaalisti vaikuttavaa**. **Tutkimushenkilöstöä on riittävästi** koko yhteiskunnan ja TKI-järjestelmän tarpeisiin. Suomessa on laaja **tutkimuksen omavaraisuus** monipuolisesti eri tieteenaloilla.

Jokaisella on mahdollisuus päivittää ja uudistaa osaamistaan elämän eri vaiheissa. **Tutkimus** kytkeytyy tiiviisti koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen.

Vision alustavia tavoitteita:

1. Näköaloja ja mahdollisuuksia erityisesti nuorille

- **Koulutuksen perusta on vahva:** Suomalainen koulutus on laadukasta ja innostavaa. Se takaa tiedolliset ja taidolliset valmiudet korkeakoulutukseen taustasta ja lähtökohdista riippumatta.
- **Korkeakoulutukseen pääsy on avointa:** Korkeakoulujärjestelmä tarjoaa jokaiselle nuorelle pääsyn korkeakouluopintoihin suoraan toisen asteen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen jälkeen. Korkeakoulutuksen koulutuspolut ovat joustavia ja opiskelijalähtöisiä.
- **Koulutus vastaa muuttuneen maailman tarpeisiin:** Suomalaisissa korkeakouluissa kasvaa luovia ja rohkeita osaajia sekä tehdään tutkimusta, joka vastaa yritysten ja yhteiskunnan lokaaleihin ja globaaleihin tarpeisiin.

2. Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa

- **Tieteen vapaus ja avoimuus ovat turvattuja:** Korkeakoulutus ja tutkimus perustuvat akateemiseen vapauteen, avoimuuteen ja vastuullisuuteen. Suomen ja ruotsin kielellä annetaan ylintä opetusta ja tehdään korkeatasoista tutkimusta kaikilla tieteenaloilla.
- **Luovuus uudistaa yhteiskuntaa:** Taiteellinen toiminta ja tutkimus rikastuttavat kulttuuria, vahvistavat kriittistä ajattelua ja luovat uusia näkökulmia yhteiskunnallisiin haasteisiin. Ne kertovat uudistuvan Suomen tarinaa, vahvistavat kansallista identiteettiä sekä lisäävät kansainvälistä vetovoimaa.
- **Osallistava ja yhdenvertainen toimintakulttuuri vahvistuu:** Korkeakoulujen toimintamallit ovat osallistavia, kehittyviä sekä opiskelijoiden ja korkeakoulu yhteisön hyvinvointia vahvistavia. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa.

Vision alustavia tavoitteita:

3. Luovat osaajat ovat kansakunnan menestyksen avain

- **Korkeakoulutetut uudistavat yhteiskuntaa:** Luovat osaajat tuovat työelämää laaja-alaista edelläkävijäosaamista, joka vastaa työelämän muuttuviin tarpeisiin, lisää tuottavuutta, vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja luo hyvinvointia.
- **Osaajat tekevät huippututkimusta:** Suomessa tehtävä tutkimus on korkeatasoista ja globaalisti vaikuttavaa usealla eri tieteenalalla. Tohtoreiden osuus TKI-henkilöstössä kasvaa 30 prosenttiin ja yritysten TKI-henkilöstössä 15 prosenttiin.
- **Yhteistyö synnyttää innovaatioita:** Korkeakoulut ovat yritysten ja yhteiskunnan merkittävien kumppani osaamisen uudistamisessa, perustutkimuksessa ja soveltavassa tutkimuksessa ja innovaatioiden tuottamisessa.
- **Suomi on vetovoimainen:** Suomeen halutaan tulla tutkimaan, opiskelemaan, elämään, yrittämään ja tekemään töitä. Profiloituneet osaamiskeskittymät, tutkimusinfrastruktuurit ja alojensa parhaat tutkijat takaavat Suomen korkeakoulukentän kansainvälisen vetovoiman.
- **Korkeakoulukenttä menestyy kansainvälisessä kilpailussa:** Suomessa on kansainvälisessä kilpailussa menestyvä, tiivistä yhteistyötä tekevä korkeakoulukenttä, joka on vastuullinen ja haluttu yhteistyökumppani. Ulkomaisen kilpaillun tutkimusrahoituksen määrä on kaksikertaistunut vuoteen 2040 mennessä.
- **Korkeakoulutuksen rahoituspohja on monipuolinen:** Yksityisen rahoituksen määrä kasvanut.

Toimet vision tavoitteiden saavuttamiseksi

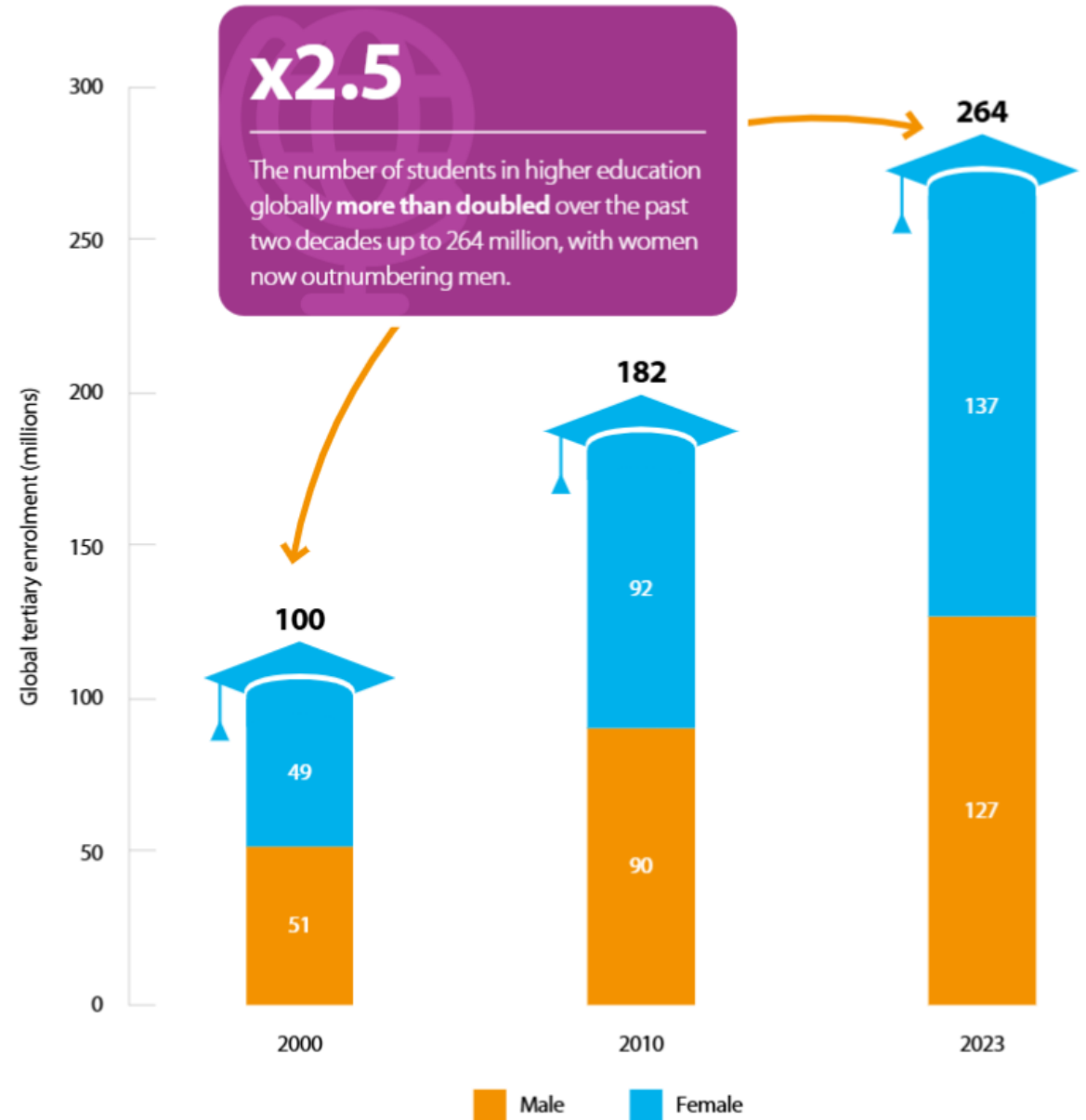
Tavoitteet ovat kauniita ja laajasti jaettuja, mutta entä keinot?

- Vision ja tavoitteiden valmistumisen jälkeen siirrymme visiotyön haastavimpaan vaiheeseen, eli toimenpiteisiin.
 - Visioluonnoksen tavoitteiden saavuttamiseen on erilaisia keinoja, joista korkeakouluyhteisöllä, sidosryhmillä ja päättäjillä on keskenään poikkeavia näkemyksiä.
 - Jokaisella toimenpiteellä (tai tekemättä jättämisellä) on voittajansa ja häviäjänsä.
 - **Keskeistä olisi tehdä sellaisia ratkaisuja, joista Suomi hyötyy kokonaisuudessaan.**
- Miten pääsemme yhteisymmärrykseen myös keinoista?

Näköaloja ja mahdollisuuksia erityisesti nuorille

Globaalisti
korkeakouluopiskelijoiden
määrä on kasvanut 2,5-
kertaiseksi kahdessa
vuosikymmenessä

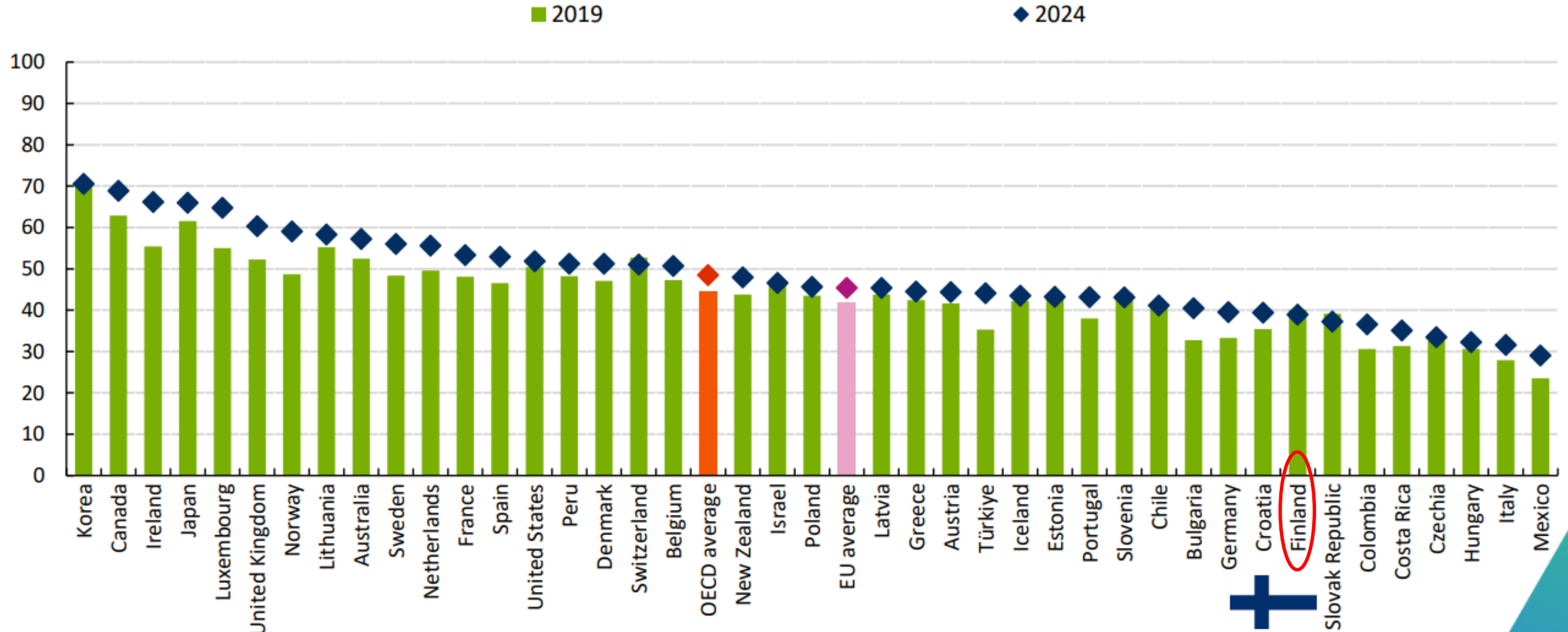
Global tertiary education enrolment by gender, 2000-2023 (number of students)



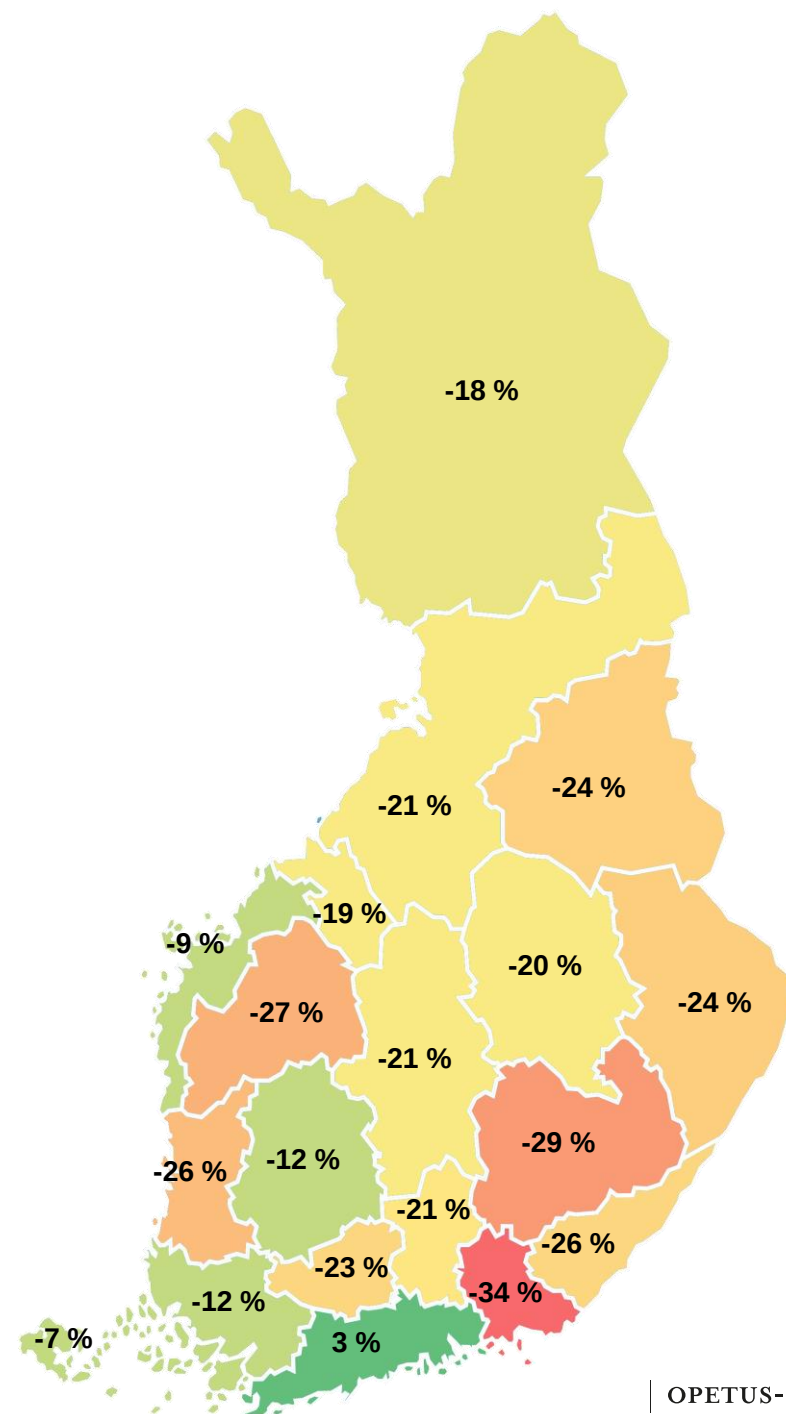


Finland is one of the few countries with declining tertiary attainment

Trends in the share of 25-34 year-olds with tertiary attainment (2019 and 2024)



19-21-vuotiaiden määrän muutos vuosien 2024-2045 välillä Tilastokeskuksen väestöennusteen (2024) mukaan



Nuoret nopeammin korkeakouluun

- Siirtymän nopeuttaminen edellyttää muutoksia kaikilla koulutusasteilla:
 - Perusopetuksen oppimistulokset yläkouluissa
 - Lukiokoulutuksen tarjonnan laajentaminen erityisesti suurimmissa kaupungeissa
 - Opetuksen ja ohjauksen vahvistaminen ammatillisessa koulutuksessa
- Korkeakoulujen puolella keskeinen kysymys on tarjonnan vetovoimaisuudessa ja osittain myös sijainnissa.
 - Koulutustarjonnan keskittäminen aloille ja alueille, missä myös suurin kysyntä?
 - Tutkintorakenteen uudistamisella siirtymien nopeuttaminen?
 - Tutkintolaajuuksien muuttaminen, lyhyttutkinnot, ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeiden uudistaminen, sektorirajat ylittävien siirtymien helpottaminen?
 - Opiskelijavalintojen selkeyttäminen ja kehittäminen tukemaan tavoitteita?
- Onko tarjonnan tiukempi rajaaminen ensimmäistä tutkintoaan suorittaville edelleen mahdollista?

Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden kärkimaa

Eurooppalainen demokratiakilpi ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategia

- Komissio esitteli marraskuun alussa demokratiakilven, jossa esitetään joukko konkreettisia toimenpiteitä vahvojen ja selviytymiskykyisten demokratioiden voimaannuttamiseksi, suojelemiseksi ja edistämiseksi.
- Kilven keskeiset toimet liittyvät seuraaviin teemoihin:
 1. Tietotilan eheyden turvaaminen
 2. Toimielimiemme vahvistaminen, oikeudenmukaiset ja vapaat vaalit sekä vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet
 3. Yhteiskunnan selviytymiskyvyn ja kansalaisten osallistumisen edistäminen
- Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän rooli korostuu erityisesti kolmannessa kohdassa, jossa mukana ovat mm. **media- ja digilukutaito, kansalaiskasvatus** sekä **suositukset tieteellisen näytön tukemisesta päätöksenteossa**

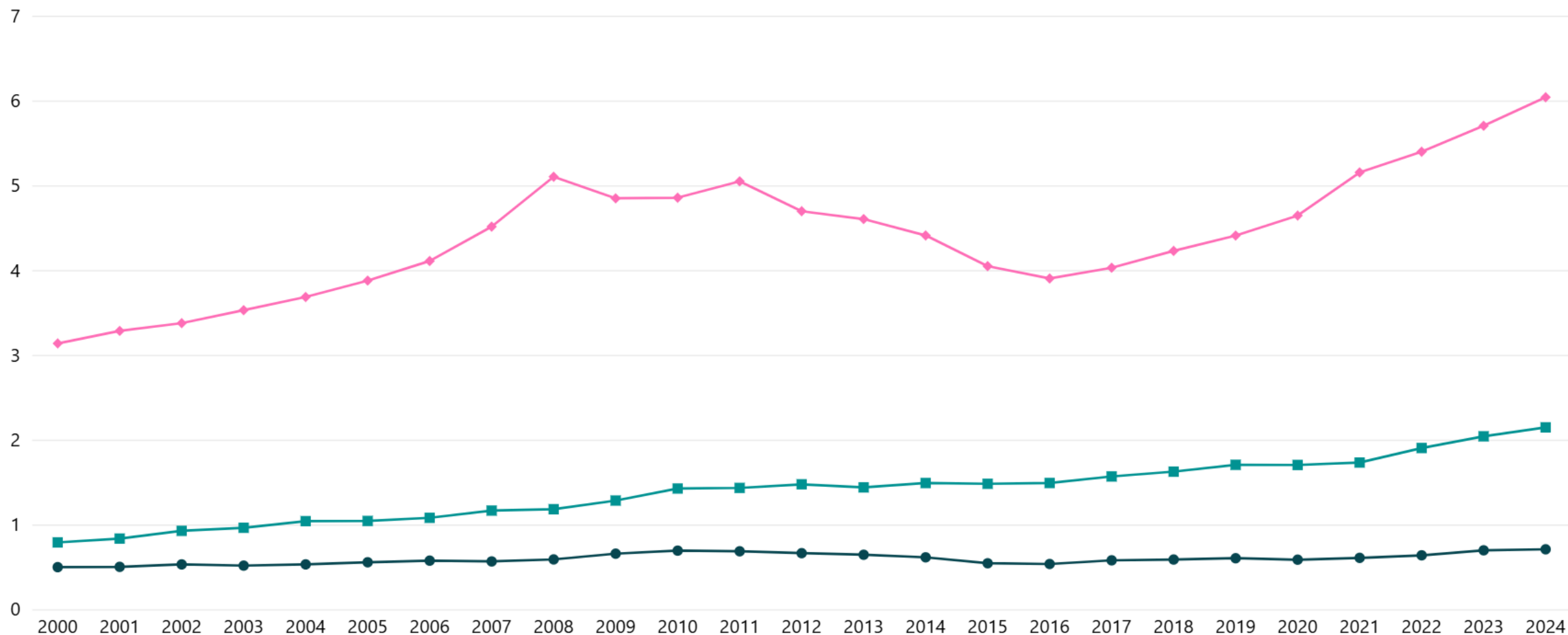
Tieteen vapaus, kansainvälisyys ja korkeakoulujen yhteistyö

- Kuinka vahvoja toimia tarvitsemme tieteen vapauden, demokratian ja korkeakoulujen autonomian vahvistamiseksi (lainsäädäntömuutokset, korkeakoulujen omat toimet, yhteiskunnallinen viesti)?
- Miten varmistamme sen, että korkeakoulujen kansainvälistyminen tapahtuu vastuullisesti ja kestävällä tavalla?
 - Kuinka vahvasti korkeakoulut voivat nojata esimerkiksi kansainvälisiin opiskelijoihin riittävän opiskelijavolyymin ylläpitämiseksi ja Suomen oman osaamisen huoltovarmuuden vahvistamiseksi? Millaisia kokonaisvaikutuksia tällä valinnalla on korkeakoulujen strategisiin linjauksiin tai koko yhteiskuntaan?
- Millaisilla toimilla korkeakoulujen yhteistyötä voidaan edistää nykyistä vahvemmin?

Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot sektoreittain

T&K-menot, miljardia euroa

—●— Julkinen sektori ja YVT —■— Korkeakoulusektori —◆— Yrityssektori



T&K-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen

- T&K-toiminnassa keskeinen kysymys liittyy siihen, mihin resurssit kohdennetaan ja miten priorisoidaan, kuitenkin vaalien laatuun pohjautuvaa kilpailua.
- Toisessa vaakakupissa tieteen nykyisten kärkien vahvistaminen, toisessa vaakakupissa mahdollisimman laaja-alainen TKI-toiminta myös alueilla.
 - Haemmeko profiloituneita korkeakouluja eri tehtävillä vai akateemista ja soveltavaa yhdistävää laaja-alaista TKI-toimintaa useilla korkeakouluilla?
 - Millaisella osaamisella pystymme tuottamaan mahdollisimman vaikuttavaa T&K-toimintaa?
- Millaisella toimintamallilla pystymme myös maksimoimaan rahoituksen saannin esimerkiksi EU:n tutkimusrahoitusinstrumenteista?

**Luovat osaajat ovat
kansakunnan
menestyksen avain**

Vetovoimainen korkeakoulujärjestelmä

- Lopulta kysymykset tiivistyvät siihen, millainen korkeakoulujärjestelmä on kansainvälisesti vertailtuna kilpailukykyinen
 - Julkisen talouden tilanne, demografinen kehitys ja globaali kilpailu muutosajureina
 - Yksityisen rahoituksen merkittävämpi rooli
- Millainen rakenne on taloudellisesti, aluepoliittisesti ja tieteellisesti tarkasteltuna kestävin ja paras tapa koulutuksen ja tutkimuksen tekemiseen?
 - Säilytämmekö nykyisen sääntely- ja rahoitusrakenteen?
 - Haluammeko muuttaa korkeakoulujen tehtäväkenttää?
 - Haluammeko antaa vapauden erilaisiin korkeakoulutuksen ja tutkimuksen järjestämisen tapoihin?
 - Haluammeko lisää vai vähemmän ohjausta? Jos vähemmän, miten varmistetaan yhteinen suunta? Voidaanko ohjauksella vahvistaa korkeakoulujen keskinäistä luottamusta ja koulutuksen laatua uusien digitaalisten välineiden aikakaudella?
 - Onko korkeakoulujen välisestä kilpailusta enemmän hyötyä vai haittaa?

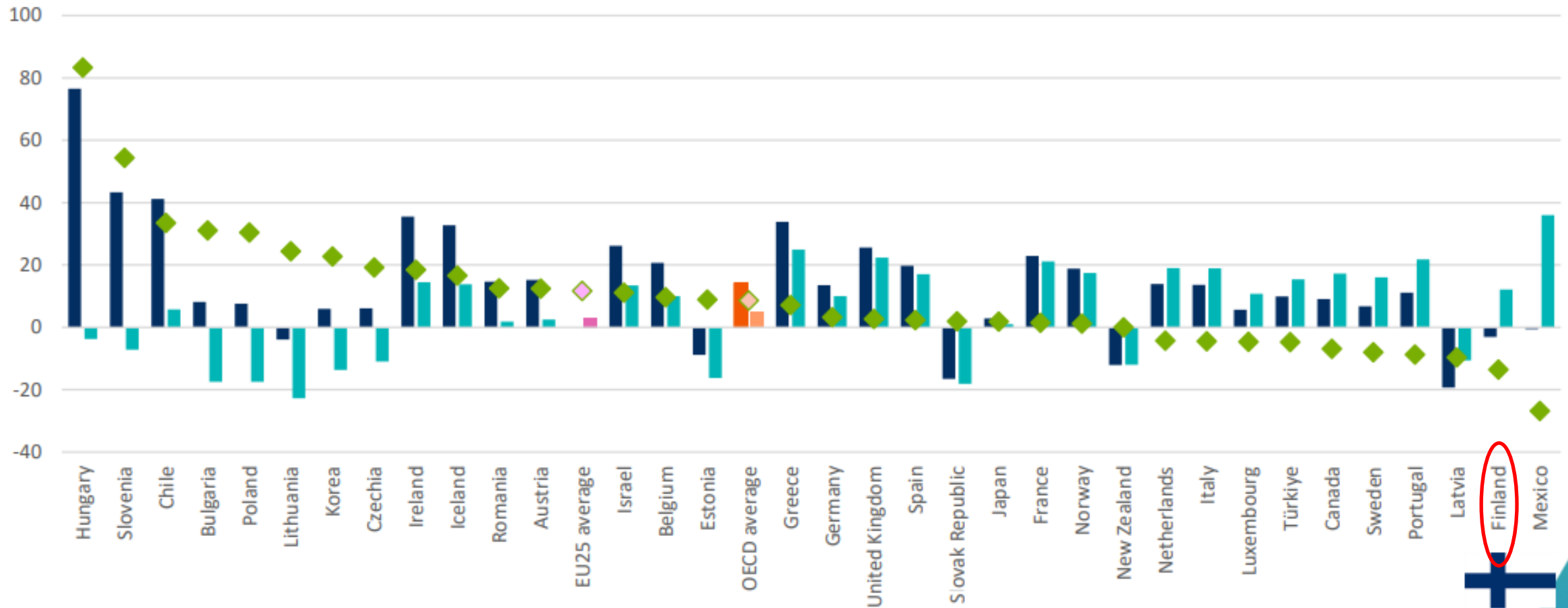


Expenditure in tertiary education fell since 2015

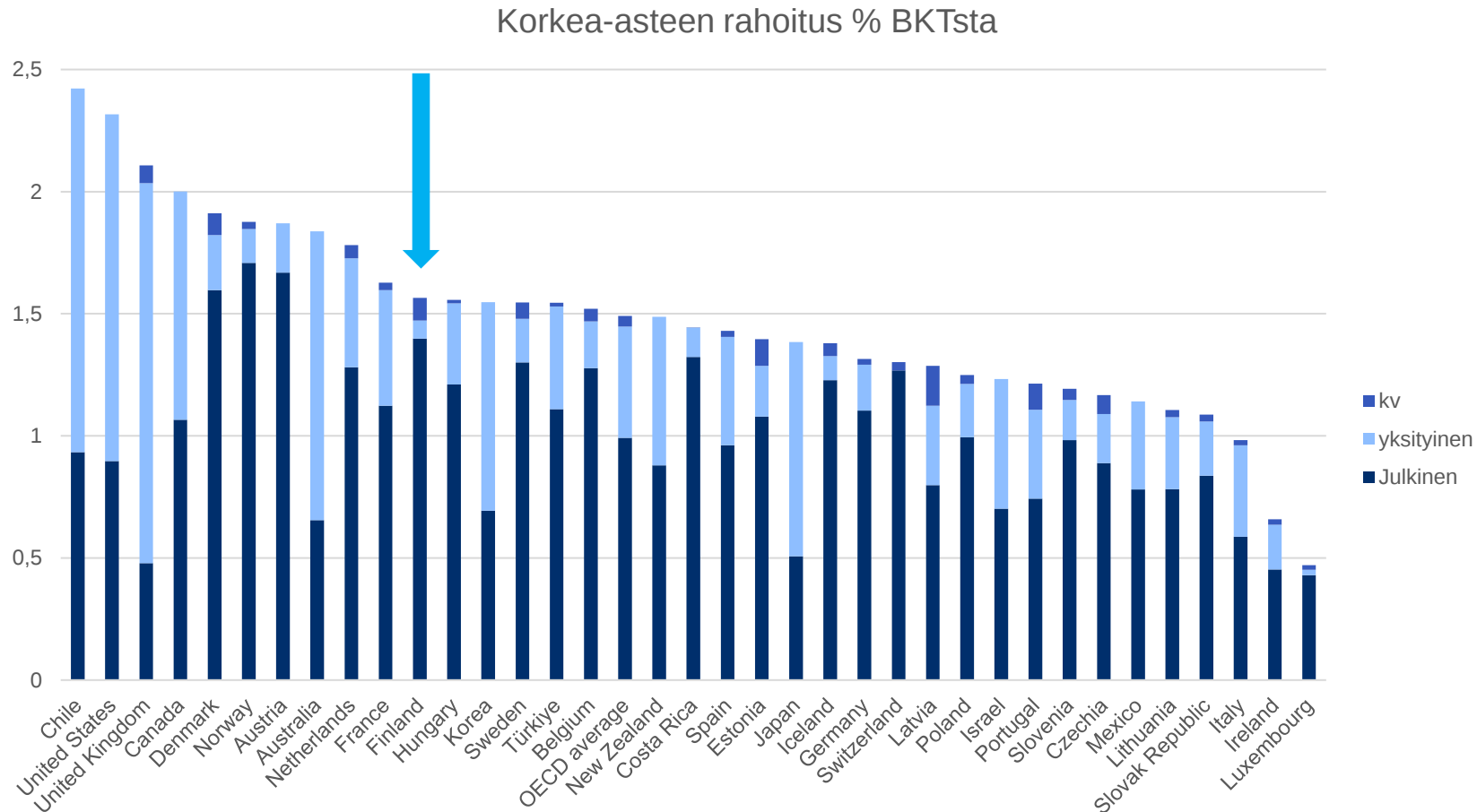
Change in the number of students, expenditure on tertiary educational institutions and expenditure per student (2015 to 2022)

%

■ Change in expenditure ■ Change in the number of students ◆ Change in expenditure per student



Korkeakoulujen julkinen rahoitus - matalammalla kokonaispanoksella voidaan päästä korkeampaan koulutustasoon

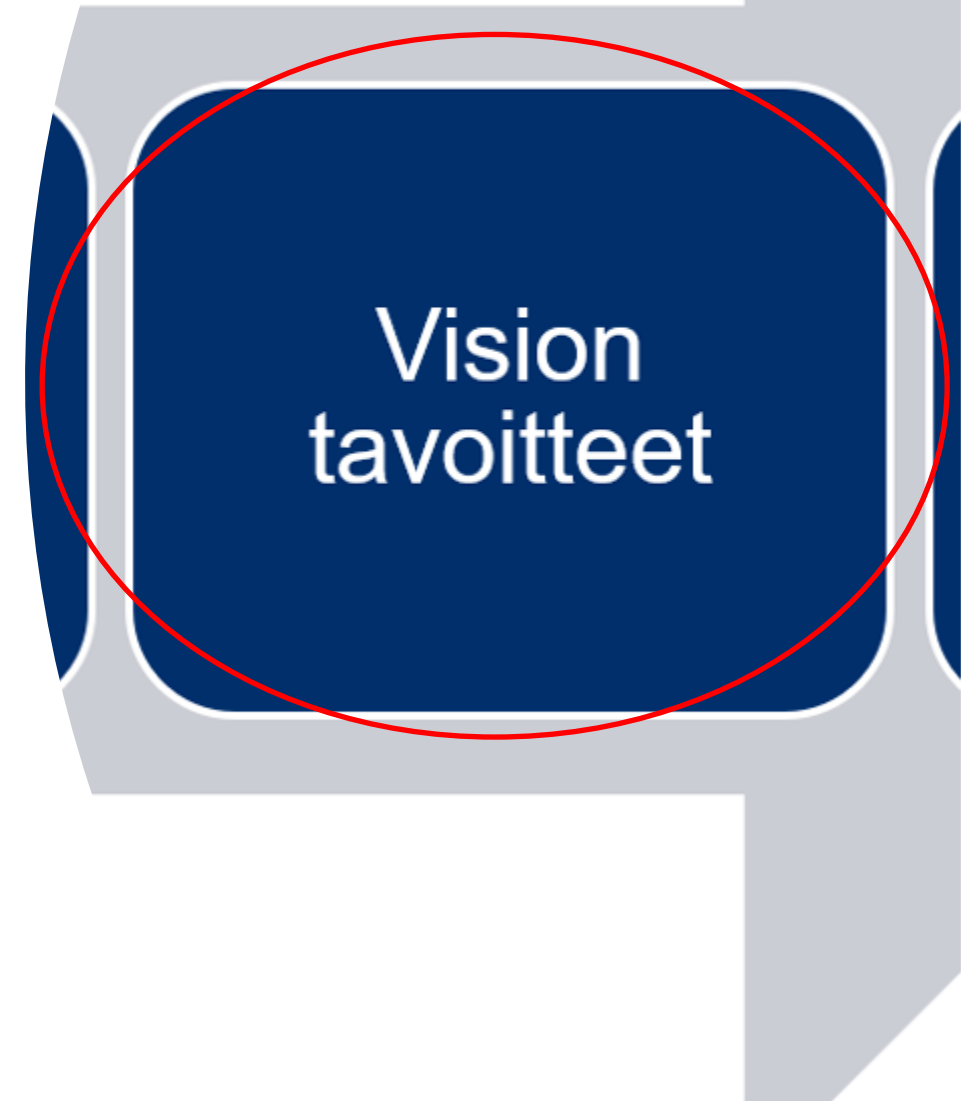


Lähde: OECD Education at a Glance. Sisätää koulutus, T&K ja muun korkeakouluille kohdennetun rahoituksen.

Mitä seuraavaksi?

Visiotyön kolmas vaihe

- Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari 26.-27.11.2025 Vaasassa.
- Vision tavoitteiden on tarkoitus valmistua viimeistään alkuvuoden aikana.
- Toimenpiteiden valmistelu käynnistyy alkuvuonna 2026.
- Visio, tavoitteet ja toimenpiteet lausunnolle kevään 2026 aikana.





OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kiitos!